

УДК 167+376+37.037

DOI 10.32626/2413-2578.2020-16.142-151

Н.П. Лещій

lleschiy@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-8843-7156>

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОРОБОК КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ЗІ СКЛАДНИМИ ПОРУШЕННЯМИ РОЗВИТКУ

Відомості про автора: Лещій Наталія, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», Україна. У колі наукових інтересів: проблема фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми зі складними порушеннями розвитку в освітньо-реабілітаційних центрах. E-mail lleschiy@ukr.net

Contact: Leshchii Nataliia, PhD (pedagogical sciences), associate professor, Department of Defectology and Physical Rehabilitation, South-Ukrainian State Pedagogical University named after K.D. Ushinskogo, Odesa, Ukraine. Academic interests: problem of physical and health work with children with complex developmental disorders in educational and rehabilitation centers. E-mail lleschiy@ukr.net.

Лещій Н.П. Аналіз сучасних наукових доробок корекційної педагогіки щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми зі складними порушеннями розвитку. Стаття присвячена аналізу результатів досліджень сучасних науковців щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми зі складними порушеннями розвитку в спеціалізованих закладах освіти. З'ясовано, що дисертаційні дослідження, в яких розглядаються питання впровадження технології комплексної фізкультурно-оздоровчої роботи впродовж навчального дня в умовах освітньо-реабілітаційного центру для дітей зі складними порушеннями розвитку в сучасній корекційній педагогіці відсутні. Предметом наукових досліджень є виявлення впливу фізичних занять на розвиток фізичних якостей і здібностей дітей з психофізичними порушеннями.

У статті проаналізовано експериментальні методики з фізичного виховання щодо корекції фізичного розвитку, рухової сфери для дітей з порушеннями постави, сліпих та слабозорих школярів, з порушеннями слуху різними засобами фізичної культури. Окремо акцентується на дослідженні, в якому вперше порушено проблему фізичного виховання школярів зі складними сенсорними порушеннями, тобто сліпоглухих дітей,

які мають одночасно порушення функції слухового і зорового аналізаторів. Проаналізовано корекційну програму з фізичного виховання дітей зі складними сенсорними порушеннями, що передбачає організацію щоденних занять школярів фізичними вправами.

Ключові слова: фізкультурно-оздоровча робота, діти з різними порушеннями розвитку, школярі зі складними порушеннями розвитку, методики корекції засобами фізичного виховання.

Лещий Н.П. Анализ современных научных исследований коррекционной педагогики относительно организации физкультурно-оздоровительной работы с детьми со сложными нарушениями развития. Стаття посвящена аналізу результатів досліджень сучасних учених щодо організації фізкультурно-оздоровительної роботи з дітьми со складними порушеннями розвитку в спеціалізованих закладах освіти. Вияснено, що дисертаційні дослідження, в яких розглядаються питання впровадження технології комплексної фізкультурно-оздоровительної роботи в час навчального дня в умовах навчально-реабілітаційного центру для дітей со складними порушеннями розвитку в сучасній корекційній педагогіці відсутні. Предметом наукових досліджень є виявлення впливу фізических занять на розвиток фізических якостей і здібностей дітей з психофізическими порушеннями.

В статті проаналізовані експериментальні методики фізического виховання щодо корекції фізического розвитку, рухової сфери для дітей з порушеннями осанки, сліпих і слабозорих школярів, з порушеннями слуха різними засобами фізическої культури. Відокремлено акцентується на дослідженні, в якому вперше порушена проблема фізического виховання школярів со складними сенсорними порушеннями, то єть сліпоглухих дітей, які мають одночасно порушення функції слухового і зорового аналізаторів. Проаналізована корекційна програма по фізическому вихованню для дітей со складними сенсорними порушеннями, що передбачає організацію щоденних занять школярів фізическими вправами.

Ключевые слова: физкультурно-оздоровительная работа, дети с различными нарушениями развития, школьники со сложными нарушениями развития, методики коррекции средствами физического воспитания.

Leshchii N.P. Analysis of modern scientific achievements of correctional pedagogy for the organization of physical and health-improving work with children with complex developmental disorders. The article is devoted to the analysis of research of modern scientists for the organization of physical and health-improving work with children with complex developmental disorders in specialized educational institutions. It has been found that there are no dissertations, which address the issues of technology of complex physical and health-improving work for children with complex

developmental disorders during the school day in the conditions of educational and rehabilitation center. The subject of scientific research is identifying the impact of physical activity on the development of certain physical qualities and abilities of children with one particular defect (impaired hearing, vision, musculoskeletal, speech, intelligence).

Experimental methods were analyzed in the current article: physical education for children with scoliosis by means of therapeutic physical education; correction of the motor sphere of visually impaired teenagers by means of swimming; adaptive physical education in special educational institutions for blind and partially sighted children; classes with children with hearing impairments in sports orientation, track and field athletics during extracurricular times, adaptive physical education in the course of sports games, swimming, exercise, and special endurance exercises; correction of physical condition of deaf young children of primary school age by means of physical education containing mobile games, complexes of physical training minutes; physical training pauses, exercises for prevention and reduction of postural and flat feet disorders; correction of the motor sphere of students with hearing impaired by means of health tourism.

Particular emphasis is placed on a study that firstly addresses the problem of physical education of schoolchildren with complex sensory impairments who have both impaired auditory and visual analyzer function. It has been analyzed the correction program for physical education of children with complex sensory disorders, which provides the organization of daily physical exercises for children.

Key words: physical and health-improving work, children with different developmental disorders, schoolchildren with complex developmental disorders, methods of correction by means of physical education.

Постановка проблеми. Сьогодні характеризується погіршенням здоров'я населення, що зумовлено нестабільним економічним, політичним, соціальним станом України. Все більше занепокоєння викликає стан здоров'я школярів. Особливо це стосується дітей з різноманітними порушеннями розвитку, яких стає все більше. З огляду на це, увагу науковців привертають проблеми покращення загального фізичного стану школярів, зміцненню функціонального стану організму, їхньої фізичної підготовленості, які навчаються в спеціалізованих закладах освіти (школи-інтернати, освітньо-реабілітаційні центри тощо). Дослідниками розробляються відповідні методики корекції фізичних якостей і здібностей, які мають на меті забезпечити таким дітям належні умови для пристосування до вимог сучасного суспільства. Важливу роль у цьому процесі відіграє здійснення цілеспрямовано фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти, що сприяє вмотивуванню школярів на заняття фізичними вправами і позитивно впливає на зміцнення їхнього здоров'я. Особливо важливо проводити таку роботу з дітьми в освітньо-

реабілітаційних центрах, які мають складні (два і більше) порушення психофізичного розвитку. Задля вирішення означеної проблеми, на нашу думку, необхідно проаналізувати сучасні наукові доробки вітчизняних учених щодо стану розбленості питань, пов'язаних із покращенням фізичного стану учнів, що мають порушення розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначимо, що проблеми навчання і виховання дітей із порушеннями психофізичного розвитку постійно перебувають у центрі наукових досліджень. Так, науковцями досліджувалися проблеми навчання і виховання школярів, які мають різні порушення психофізичного розвитку:

– із порушеннями зору (Р. Азарян, В. Афанасьєв, Г. Бобков, Ю. Вихляєв, Я. Дуткевич, В. Дичко, А. Дяченко, Т. Євтухова, Л. Єракова, Л. Касаткін, В. Ковалев, О. Коломійченко, О. Криличенко, В. Кручинин, Н. Мелентьєва, О. Начинова, А. Павлов, А. Подгаєцький, В. Полинкін, Л. Сековец, Б. Сермеєв, Т. Сіроткіна, Д. Силантьєв, М. Фарленкова, Б. Шеремет, А. Юрченко, К. Яримбаш та ін.);

– із порушеннями слуху (Е. Абілова, І. Бабій, Н. Байкіна, Н. Бессарабов, І. Грибовська, Х. Гурінович, В. Дзюрин, В. Зайцева, А. Івахненко, В. Какузін, А. Карабанов, І. Ковшова, О. Колишкін, А. Костанян, І. Коцан, О. Кунінець, Г. Кучеренко, І. Ляхова, А. Мут'єв, П. Пиптюк, О. Романенко, О. Сокирко, С. Стат'єв, О. Форостян, Л. Цивилева та ін.);

– із порушеннями опорно-рухового апарату (Р. Бабенкова, М. Васіна, Н. Гросс, Ю. Гросс, В. Григоренко, Л. Данилова, П. Джуринський, Л. Дробот, Л. Душатинська, М. Єфименко, А. Заплатинська, О. Зінов'єв, Т. Ілляшенко, М. Іпполітова, Е. Калижнюк, А. Кіссе, Ю. Корж, М. Малофєєва, О. Мастюкова, М. Мога, А. Обухівська, Є. Постовойтов, О. Романенко, І. Саранча, Н. Симонова, Н. Скрипка, Є. Сологубова, Л. Ханзерук, В. Холодов, О. Чеботарьова та ін.);

– із порушеннями розумового розвитку (Ю. Бріскін, В. Бондар, Н. Булгакова, С. Венєвцев, А. Висоцька, В. Воронкова, А. Дмитрієв, Н. Долгобородова, С. Євсєєв, І. Єременко, М. Козленко, А. Лапін, В. Липа, С. Лих, С. Миронова, В. Мозговий, Я. Нікітіна, Є. Пелих, Б. Пузанов, С. Рубінштейн, В. Синьов, М. Супрун, Е. Черник, М. Чухловина, Л. Шапкова, М. Шипіцина та ін.);

– із порушеннями мовлення (М. Асташкіна, Л. Бартенєва, Т. Візель, О. Вінарська, Г. Волкова, Н. Гордова, М. Єфименко, А. Жичкіна, Н. Короткова, А. Кравченко, Л. Лопатіна, П. Лосєв, Н. Михайленко, О. Наумова, Ю. Пінчук, О. Плутаєва, В. Подгорна, Н. Полтавцева, С. Притиковська, І. Скрипник, Є. Соботович, О. Терещева, Г. Тумакова, Г. Фоміна, Є. Хомська, Л. Чистович, М. Шеремет, О. Якушева та ін.).

Натомість, незважаючи на значну кількість наукових розвідок у корекційній педагогіці, що присвячені проблемам покращення фізичного

стану дітей із різними порушеннями розвитку, питання здійснення комплексної фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах освітньо-реабілітаційного центру для дітей зі складними (два і більше) порушеннями розвитку не були предметом окремого наукового дослідження.

Мета статті. Метою статті є висвітлення результатів дисертаційних досліджень з корекційної педагогіки щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи в спеціальних закладах освіти для дітей з різними порушеннями розвитку.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо деякі наукові розробки, в яких порушено проблеми корекції фізичного стану дітей із різними порушеннями розвитку фізкультурними засобами оздоровчої спрямованості.

Так, П. Джуринським (2003 р.) досліджено проблему фізичної реабілітації дітей зі сколіотичними порушеннями хребта в системі освітньо-оздоровчої роботи школи-інтернату. Автором розроблено експериментальну програму з фізичного виховання для дітей, хворих на сколіоз, методів і засобів лікувальної фізкультури; плавання; масажу; методики реабілітації школярів зі сколіотичними порушеннями хребта та розвитку в них основних рухових якостей у системі освітньо-оздоровчої роботи школи-інтернату. До програм були включені теоретичні відомості з фізичної культури, спеціальні та загальнорозвивальні вправи, дихальні вправи, вправи на виховання правильної пози та формування правильної постави, профілактики і корекції сколіотичної деформації, плоскостопості, основна та художня гімнастика, елементи спортивних ігор, легкої атлетики, рухливі ігри, а також вправи на розслаблення. Розроблена програма передбачала відпрацювання на кожному уроці впродовж навчального року вмінь і навичок правильної постави, ходьби, послідовності виконання фізкультурних пауз, розслаблення, елементів психотерапії, працьовитості, наполегливості тощо. Фізичне виховання учнів підкріплювалося режимом дня, зокрема фізкультурно-оздоровчими заходами (фізкультурними хвилинками на уроках, іграми і фізичними вправами на перервах), залученням до посильних форм позакласної роботи з фізичної культури (участь у масових фізкультурних виступах, святах, прогулянках, екскурсіях, спортивних вечорах тощо) [2]. І хоч автором розглядалися аспекти фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми, які мають сколіотичні порушення хребта, певний інтерес для дослідження становлять вправи, що можуть бути використані для формування в дітей зі складними порушеннями розвитку правильної постави, профілактики плоскостопості.

На необхідності оздоровчих занять з плавання в позаурочний час акцентує К. Яримбаш (2005 р.), якою експериментальним шляхом доведено, що плавання є одним з найбільш ефективних корекційних засобів подолання порушень фізичного розвитку і рухових навичок у

роботі зі слабкозорими дітьми, оскільки воно різнобічно впливає на організм дитини: поліпшується її фізичний розвиток, розширюються функціональні можливості серцево-судинної, дихальної і нервової систем, збільшується інтенсивність обмінних процесів. Методика оздоровчих занять плаванням передбачала виконання спеціальних завдань, що були спрямовані на корекцію рухових порушень у цілому, корекцію рухів рук і ніг, поліпшення роботи основних систем організму, розвиток мотиваційної діяльності. Крім цього, корекційні вправи з плавання сприяли також оволодінню навичками орієнтування у просторі, тренуванню координації і точності рухів, вихованню відчуття ритму і рівноваги [8]. Натомість, слід зазначити, що заняття плаванням, хоча й сприяють покращенню фізичного стану школярів з порушеннями зору, є лише одним із видів фізкультурно-оздоровчої роботи і, на жаль, не завжди є доступним для дітей.

Інтерес для започаткованого дослідження становить робота А. Подгаєцького (2011 р.), що була присвячена розвитку адаптивної фізичної культури (АФК) в системі навчання та виховання дітей з порушеннями зору в Україні. Автором розроблено практичні рекомендації щодо оптимізації освітньо-виховної роботи з адаптивної фізичної культури в спеціальних освітньо-виховних закладах, сім'ях та громадських організаціях; визначено сучасні напрями роботи, що забезпечують практичну фізкультурну, реабілітаційну, рекреаційну та спортивну діяльність зі сліпими та слабкозорими дітьми, висвітлено вплив рухової активності на психофізичний розвиток особистості за умов нормального та порушеного онтогенезу; відзначено надзвичайну роль рухового аналізатора у розвитку вищих нервових функцій людини. Виконуючи інтегративну, комунікативну та соціалізуючу функції, АФК виступає інтегральною реабілітаційною технологією, універсальним засобом фізичної, психічної та соціальної адаптації інвалідів, що, у свою чергу, сприяє процесу реалізації ідеї всебічного фізичного, розумового та психічного розвитку особистості з порушеннями зору [6]. І хоча А. Подгаєцький не акцентує на суто фізкультурно-оздоровчій роботі, адаптивну фізичну культуру, уважаємо, що його дослідження можна розглядати як таке, що забезпечуватиме насиченість навчального дня фізкультурно-оздоровчими заняттями, спрямованими на фізичний розвиток і фізичну підготовленість дітей із складними порушеннями розвитку.

У дисертаційному дослідженні О. Романенко (1997 р.) з'ясовано вплив позакласних занять із спортивного орієнтування на проєкцію пізнавальної діяльності та рухової сфери глухих дітей. Автором апробовано методику занять із спортивного орієнтування, яка дозволила покращити функціональний стан організму глухих школярів, розвинути рівень розвитку рухових якостей, збільшити об'єм мовної інформації, скоротити строки вивчення спортивного орієнтування, зрівняти

відмінності між глухими та школярами, якічують. У такий спосіб доведено корекційний вплив занять спортивним орієнтуванням на порушення рухової сфери і пізнавальної діяльності глухих учнів [7]. Це є важливим для нашого дослідження, оскільки наукових розвідок, що стосуються організації позакласної діяльності фізкультурно-оздоровчої спрямованості учнів з порушеннями психофізичного розвитку практично не проводиться.

Певний інтерес викликає дослідження І. Бабія (2002 р.), оскільки в ньому розкрито фізкультурно-оздоровчу спрямованість корекції рухової сфери глухих підлітків 13-14 років на заняттях з легкої атлетики. Дослідником уперше обґрунтовано й експериментально перевірено методику занять з легкої атлетики з глухими підлітками на етапі попередньої базової підготовки, яка містила вправи з подолання власної ваги, біг, стрибки з місця, з розбігу, на дальність, у глибину, у висоту, а також силові вправи на гімнастичних снарядах, з додатковим навантаженням, із використанням впливів зовнішнього середовища: біг та стрибки в гору, з гори, по різному ґрунті (трава, ліс, за вітром та проти вітру), з подоланням зовнішнього опору; комплекс спеціально-силових вправ складався з: присідань та вставань зі штангою на плечах, жиму штанги ногами лежачі на спині, півприсідів зі штангою на плечах [1]. На жаль, у дослідженні акцентується на покращенні лише показників швидко-силових здібностей, і не розглядається фізкультурно-оздоровча спрямованість і вплив занять з легкої атлетики на загальний стан здоров'я глухих підлітків.

Значна увага в роботі з дітьми з порушеннями слуху сьогодні приділяється оздоровчому туризму. Так, П. Пиптюк (2013 р.) експериментально доведено, що ефективність корекції рухової сфери учнів з порушеннями слуху детермінується використанням у їхній позанавчальній діяльності методики корекції рухової сфери засобами оздоровчого туризму, яка інтегрує: спеціально адаптовані форми позакласних занять з оздоровчого туризму глухих школярів 11-14 років; програми з основ їхньої підготовки з тактики орієнтування; мовленнєвої підготовки з використанням 4-х форм вербальної мови (дактильна, письмова, усна та жестова); методики занять з топографічної підготовки [5].

Проблему вдосконалення рухової сфери глухих дітей молодшого шкільного віку засобами оздоровчого туризму досліджено в дисертації О. Кунінець (2019 р.). Значний інтерес викликає розроблений О. Кунінець навчально-методичний інструментарій «Програма позакласних занять з оздоровчого туризму для глухих дітей 1–4 класів», що передбачає комплексне використання методів і прийомів навчання (ігровий, змагальний, цілісний, розучування за частинами, імітаційний); реалізацію шляхом упровадження в практику таких форм оздоровчого туризму, як

позакласні заняття оздоровчим туризмом, туристичні походи вихідного дня, конкурси, змагання, туристичні зльоти, прогулянки, туристсько-краєзнавча діяльність; використання загальних і спеціальних видів мовлення з акцентом на наочність, що відбиває особливості вікового та психофізичного розвитку цієї категорії школярів. Одержані результати дослідження свідчать про суттєві потенційні й актуальні можливості глухих дітей щодо розвитку їхньої рухової сфери під час здійснення цілеспрямованого корекційно-розвивального впливу засобами оздоровчого туризму [4]. Водночас вищезазначені розвідки П. Пиптюк і О. Кунінець обмежені лише одним засобом – оздоровчим туризмом, і лише однією нозологією – порушеннями слуху.

Окремий напрям дослідження становить дисертація Б. Долинського (1992 р.), який вперше порушив проблему фізичного виховання школярів зі складними сенсорними порушеннями, тобто сліпоглухих дітей, які мають одночасно порушення функції слухового і зорового аналізаторів. Метою дослідження було розробити основний зміст і організаційні форми школярів зі складними сенсорними порушеннями, що забезпечуватимуть рухову активність, можливий рівень розвитку рухових здібностей в оволодінні доступними фізичними вправами. Розроблена дослідником корекційна програма з фізичного виховання дітей зі складними сенсорними порушеннями 10-17 років передбачала організацію щоденних занять школярів фізичними вправами, а саме: ранкова гігієнічна гімнастика, фізкультурні хвилинки і паузи під час уроків, рухливі перерви, індивідуальні заняття з дітьми фізичними вправами, що проводилися чотири рази на тиждень. Урокам фізичною культурою з дітьми, які мають складні сенсорні порушення, надавалась освітня спрямованість; їм відводилась роль «пускового механізму» в системі фізичного виховання цього контингенту.

Крім цього, за твердженням Б. Долинського, необхідним є включення режим дня самостійних занять фізичними вправами корекційної спрямованості, які можуть бути як груповими (у вигляді ігор), так й індивідуальними, обов'язковою умовою таких занять виступає забезпечення посилюючого напруження механізмів компенсації втрачених функцій, відчуття «м'язової радості», з обов'язковим дотриманням дозування фізичних навантажень. Граничним навантаженням учений уважав першу стадію втоми, що виникала в дітей [3]. Не заперечуючи вагомості одержаних Б. Долинським результатів щодо організації цілеспрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи зі школярами із складними сенсорними порушеннями, вважаємо, що сьогодні необхідно застосувати більш сучасні методи навчання, які сприятимуть вмотивуванню учнів на заняття фізичною культурою оздоровчого напрямку.

Висновки і пропозиції. Як свідчить аналіз дисертаційних робіт із корекційної педагогіки дослідниками порушуються важливі проблеми

корекції фізичного стану школярів, проте здебільшого ними розглядаються школярі однієї нозології певного віку і конкретним засобом. На нашу думку, окремого дослідження потребує організація наскрізної фізкультурно-оздоровчої роботи впродовж навчального дня в освітньо-реабілітаційному центрі. Уважаємо, що задля цього необхідно запровадити в освітніх закладах для цієї категорії дітей такі педагогічні умови: створення в ОРЦ здоров'язбережувального середовища, вмотивування учнів зі складними порушеннями розвитку до занять фізичною культурою, забезпечення ситуацій успіху під час занять фізичними вправами, залучення батьків до фізкультурно-оздоровчої роботи як в освітньо-реабілітаційному центрі, так і в домашніх умовах, що сприятиме покращенню як фізичного, так і функціонального стану організму дітей зі складними порушеннями розвитку.

Бібліографія

1. Бабий І.Н. (2002). Коррекция двигательной сферы глухих скоростно-силовыми упражнениями. *Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03*. Київ. **2. Джуринський П.Б.** (2003). Фізична реабілітація дітей зі сколіотичними вадами хребта в системі навчально-оздоровчої роботи школи-інтернату. *Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03*. Одеса. **3. Долинский Б.Т.** (1992). Особенности физического воспитания школьников со сложными сенсорными нарушениями. *Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03*. Одесса. **4. Кунінець, О. О.** (2019). Корекція рухової сфери глухих дітей молодшого шкільного віку засобами оздоровчого туризму. *Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03*. Запоріжжя. **5. Пиптюк П.Ф.** (2013). Корекція рухової сфери в учнів з вадами слуху засобами оздоровчого туризму. *Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03*. Київ. **6. Подгаєцький, А. В.** (2011). Розвиток адаптивної фізичної культури в системі навчання та виховання дітей з вадами зору в Україні. *Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03*. Київ. **7. Романенко А.В.** (1997). Влияние внеклассных занятий по спортивному ориентированию на коррекцию познавательной деятельности и двигательной сферы глухих детей. *Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03*. Запорожье. **8. Яримбаш, К. С.** (2005). Педагогічні основи корекції рухової сфери слабозорих підлітків засобами плавання. *Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03*. Київ.

References

1. Babiy I.N. (2002). Korrektsiya dvigatelnoy sferyi gluhih skorostno-silovyimi upravhneniyami. *Extended abstract of Candidate's thesis (Correctional Pedagogy)*. Kiev. [in Ukrainian]. **2. Dzhurynskyi P.B.** (2003). Fizychna reabilitatsiia ditei zi skoliotychnymy vadamy khrebta v systemi navchalno-ozdorovchoi roboty shkoly-internatu. *Extended abstract of Candidate's thesis (Correctional Pedagogy)*. Odesa. [in Ukrainian]. **3. Dolinskiy, B.T.** (1992). Osobennosti fizicheskogo vospitaniya shkolnikov so slozhnyimi sensornimi narusheniyami. *Extended abstract of Candidate's thesis*

(*Correctional Pedagogy*). Odessa. [in Ukrainian]. **4. Kuninets O.O.** (2019). Korektsiia rukhovoї sfery hlukhykh ditei molodshoho shkilnoho viku zasobamy ozdorovchoho turyzmu. *Extended abstract of Candidate's thesis (Correctional Pedagogy)*. Zaporizhzhia. [in Ukrainian]. **5. Pyptiuk P.F.** (2013). Korektsiia rukhovoї sfery v uchniv z vadamy slukhu zasobamy ozdorovchoho turyzmu. *Extended abstract of Candidate's thesis (Correctional Pedagogy)*. Kyiv [in Ukrainian]. **6. Podhaietskyi A.V.** (2011). Rozvytok adaptivnoi fizychnoi kultury v systemi navchannia ta vykhovannia ditei z vadamy zoru v Ukraini. *Extended abstract of Candidate's thesis (Correctional Pedagogy)*. Kyiv. [in Ukrainian]. **7. Romanenko A.V.** (1997). Vliyanie vneklassnykh zanyatiy po sportivnomu orientirovaniyu na korektsiyu poznavatelnoy deyatelnosti i dvigatelnoy sferyi gluhih detey. *Extended abstract of Candidate's thesis (Correctional Pedagogy)*. Zaporozhe [in Ukrainian]. **8. Iarymbash K.S.** (2005). Pedagogichni osnovy korektsii rukhovoї sfery slabozorykh pidlitkiv zasobamy plavannia. *Extended abstract of Candidate's thesis (Correctional Pedagogy)*. Kyiv. [in Ukrainian].

Дата відправлення статті 28.02.2020 р.

УДК 364.4:304-056.26

DOI 10.32626/2413-2578.2020-16.151-162

Т.А. Мартинюк

Martynyuk.t@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-9288-8179>

ПРИКЛАДНЕ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНЕ РОЗУМІННЯ АНІМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ МОЛОДІ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Відомості про автора: Мартинюк Тетяна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Уколі наукових інтересів: проблема соціальної інтеграції молоді з інвалідністю, застосування засобів соціокультурної анімації в роботі з особами з інвалідністю та відхиленнями у поведінці, профілактика поведінкових відхилень дітей та молоді. E-mail martynyuk.t@gmail.com

Contact: Tetiana Martyniuk, PhD of pedagogical sciences, associate professor of the department of social Work and Pedagogy of the Higher School, Lesya Ukrainka Eastern European National University. In the field of scientific interests: the problem of social integration of young people with disabilities,